کتابفروشان از تعطیلی بازار کتاب و عدم حمایت‌های دولتی گله‌مند هستند

کتابفروشی‌ها بسته، دستفروشی باز

عاطفه جعفری
روزنامه‌نگار

سوژه این گزارش از یک دایرکت در اینستاگرام شروع شد؛ کتابفروشی که با واسطه توانسته بود آیدی‌ام را پیدا کند تا خواسته‌اش را بگوید تا شاید بتوان راهکاری برای او و هم‌صنفانش پیدا کرد و از این وضعیت بیرون بیایند. این روزهای سخت و محدودیت‌های کرونایی که تقریبا بعد از تعطیلات نوروز شروع شد، کسب‌وکار خیلی‌ها را دچار مشکل کرد و در این میان کتابفروشان یکی از همان اصناف هستند که بعد از تعطیلات نوروز تا آمدند کاسبی را در سال جدید شروع کنند، تعطیل شدند و همه امیدشان به همراه برنامه‌ریزی‌هایی که برای سال جدید داشتند، جایش را به ناامیدی داد. پای درددل‌شان که می‌نشینید می‌گویند تعطیلی‌ها برایشان یک چیز را روشن کرد، اینکه شعارهایی که داده می‌شود فقط در حد همان حرف و شعار باقی می‌ماند. اینکه چراغ کتابفروشی خاموش می‌شود و کسی حتی درمورد‌شان حرف نمی‌زند. اینکه اگر حتی این تعطیلی یک‌سال هم طول بکشد، بازهم تا صدای خودشان بلند نشود، کسی برایشان نگران نمی‌شود. در این گزارش سعی کردیم یک شمای کلی داشته باشیم از وضعیت تعطیلی کتابفروشی‌ها در تهران و شهرستان. نگاهی داشتیم به چاپ کتاب در فروردین امسال و مقایسه آن با فروردین ۱۳۹۹، نظر چند ناشر و کتابفروش را هم شنیدیم که به قول خودشان فقط همین حرف‌زدن برایشان باقی مانده است.

حرف‌هایی که شنیده نمی‌شود

ضررهای میلیاردی

«خانم شما بگو من چه کنم؟ نزدیک ۱۰ سال است در شهر کوچک‌مان کتابفروشی راه انداخته‌ام، همه سرمایه‌ام را گذاشتم چون کتابفروشی نداشتیم. لوازم‌التحریرفروشی داشتیم‌ها اما کتابفروشی نه، برای همین در سال ۹۸، این کتابفروشی را زدم اما از چند ماه بعد کرونا آمد و همه‌چیز را به‌هم ریخت.» این صحبت‌های محمد موسوی است؛ کتابفروشی که به‌تازگی در شهرتالش یک کتابفروشی را انداخته است و وضعیت کرونا شرایط کارش را پیچیده کرده و حالا هم تعطیلی‌های این چند وقت، باعث شده تا بخواهد به‌قول خودش سخت‌ترین تصمیم زندگی‌اش را بگیرد و بسته شود. «می‌خواهم کتابفروشی را تعطیل کنم، خیلی سخت است. کلی بدهکار شده‌ام چند ماه اجاره را نداده‌ام چون واقعا فروش آنچنانی نداشته‌ام. درخواست وام دادم اما قبول نکردند‌اند، خیلی اوضاع پیچیده و عجیب و غریبی دارم، واقعا نمی‌دانم باید چه کاری انجام بدهم. می‌دانم که همه کسانی که کتابفروشی دارند، این شرایط را دارند، اما برای آنها که تهران هستند، شرایط خیلی بهتر است. اما در شهرستان خیلی اوضاع پیچیده است. دوستی دارم که یک سینمای کوچک در یکی از شهرهای شمالی داراری کرد و خیلی هم اوضاع خوبی داشت. اما کرونا همه‌چیز را به‌هم ریخت و واقعا نمی‌دانم باید چه کاری انجام بدهم؟ حدود پنج‌میلیارد برای این کار گذاشته‌ام، سرمایه‌ای از ارث پدری داشتم و به‌خاطر علاقه وارد این کار کردم و شاید برایتان باورنکردنی باشد که با حدود هفت‌میلیارد ضرر دارم این کار را کنار می‌گذارم.»

از حمایت‌ها می‌پرسم که اتفاقی در این چند وقت برایش افتاده است یا نه؟ و می‌گوید: «چندباری درخواست وام داشتم، اما الان می‌گویم خوب شد قبول نکردند، چون واقعا با این تعطیلات و عدم فروش، نمی‌توانستم قسط وام را بپردازم. اما درکل حمایتی نداشته‌ام. به خیلی‌ها وزدم حتی برای تهران وزارت ارشاد هم نامه داشتم و درخواست دادم. اما اتفاقی نیفتاد. هیچ‌کس صدایم را تا الان نشنیده و مجبورم همه‌چیز را جمع کنم و مغازه را یا کوهی از بدهی تحویل بدهم و دنبال کار دیگری بگردم.» این اوضاع برای خودش غنیمت می‌دانند و همین باعث فروش کتاب‌های ممنوعه و از طرف دیگر، افزایش دستمزدی کتاب می‌شود. همه این نکات، بسیار مهم است و توجه نکردن به آن باعث می‌شود همین تعداد محدود کتابفروشی‌ها هم که وجود دارد، کارشان را تعطیل کنند و به جای فروش کتاب به سراغ فروش کباب و از این قبیل چیزها بروند.

نداشتن برنامه‌ریزی مشخص

بسیاری از کتابفروش‌ها هم معتقدند همه فرهنگ را فراموش کرده‌اند. محمدعلی جعفری، مدیر کتابفروشی ثالث درمورد این موضوع، با موافقت این نکته که باید پرونکل هرعادت شود، می‌گوید: «باتوجه به موج چهارم کرونا، همه کشور درگیر هستند و مدیریت این موج اهمیت ویژه‌ای دارد. در بسیاری از کشورها، در دوران قرنطینه تلفن شده است کتاب‌های ما برمدم ارتباط داشته‌اند. در برخی کشورها کتابفروشی‌ها به‌طور کامل تعطیل نشده‌اند و در برخی دیگر، ساعت‌های مشخصی برای فعالیت کتابفروشی‌ها تعیین کرده‌اند تا مردم به آنها مراجعه کنند. طبیعتا بخش دیگری از مردم نیز به‌صورت اینترنتی یا تلفنی سفارش کتاب می‌دهند و کتاب موردنظر خود را تحویل می‌گیرند.» اونداشتن برنامه‌ریزی مشخص درمورد کتابفروشی‌ها کشور است، کمااینکه این موضوع در کشورهای دیگر هم مورد توجه قرار گرفته است و نمی‌گذارند که بخش فرهنگ‌شان قطع شود.

آنها موضوع دیگری را هم مورد توجه قرار داده‌اند و آن هم این است که وقتی کتابفروشی‌ها تعطیل می‌شود، نیاز مردم به کتاب تامین نمی‌شود و در ادامه فاجاقچیان کتاب که همیشه سعی کرده‌اند، از فرصتی برای کارشان استفاده کنند، این فرصت را برای خودشان غنیمت می‌دانند و همین باعث فروش کتاب‌های ممنوعه و از طرف دیگر، افزایش دستمزدی کتاب می‌شود. همه این نکات، بسیار مهم است و توجه نکردن به آن باعث می‌شود همین تعداد محدود کتابفروشی‌ها هم که وجود دارد، کارشان را تعطیل کنند و به جای فروش کتاب به سراغ فروش کباب و از این قبیل چیزها بروند.

دستفروشی کتاب به جای کتابفروشی

چند روز پیش بود که ۱۰۰ کتابفروش تصمیم گرفتند نامه‌ای را برای وزیر بنویسند و از او کمک بخواهند. خرف‌شان هم حکم مهمی است و در بخشی از صحبت‌هایشان اعتراض دارند که چراوقتی هر بحرانی پیش می‌آید، اولین چیزی که به‌راحتی از آن عبور شده و در انتهای صف قرار می‌گیرد، مقوله فرهنگ است و چرا خرلاخ‌حرف‌هایی که در مدنی شده‌اند، نگاه به فرهنگ نگاه حاشیه‌ای است.

در ادامه هم چند موضوع مهم را گفته‌اند که توجه به آنها شاید بتواند راهگشا باشد. یکی از موضوعاتی که کتابفروشان در این نامه بر آن تاکید کرده‌اند، این است که انتقال دانش و فرهنگ باید استمرار داشته باشد و قطع این جریان، همانند قطع شریان‌های اصلی منحصربه‌فرد است. چرا یک سال و شاید دوسال قبل این ضرورت احساس نشد؟ مگر مدیران و سیاست‌گزاران دولتی برای کشف همین ضرورت‌ها حکم دریافت نکرده‌اند و پشت‌میز نرفته‌اند؟

ادامه در صفحه ۱۳

یادداشت

اسکار نودوسوم در شدیدترین تدابیر بهداشتی به شکل حضوری برگزار شد

جابه‌جایی برخی رکوردها در سال بی‌رمق اسکار

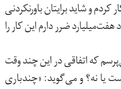

مجتبی اردشیری
روزنامه‌نگار

نودوسومین دوره اسکار، با دو ماه تاخیر نسبت به زمان معمول خود برگزار شد. آن هم با تدابیر شدید بهداشتی. مراسم امسال به‌مانند سال گذشته، مجری نداشت و در دو سالن مجزا برگزار شد. تعداد مهمانان اسکار امسال تنها ۱۷۰ نفر بودند که این تعداد تا روز برگزاری، سه‌بار نسبت کرونا دادند و با فاصله بسیار زیاد در این دو سالن حضور یافتند. در سالی که هزینه اسکار حدود ۴۰ میلیون دلار برآورد شد، یک‌سوم نامزدها را زنان تشکیل می‌دادند که این خود، یکی از رکوردهای خارق‌العاده در تاریخ برگزاری این رویداد است مخصوصا وقتی که از ۵ نامزد کارگردانی این دوره، ۲ زن حضور داشتند و یکی از آنها هم برگزیده این جایزه شد. تنفلیکس در اسکار ۲۰۲۱ کولاک کرد و توانست با ۷ اسکاری که گرفت، نام خود را به‌عنوان غول دنیای استریم ویدئو جاودانه کند. البته که هیچ‌یک از این ۷ جایزه، در رخش‌های بهترین فیلم و بازیگری به‌دست نیامد و تمامادر شاخه‌های فنی بود. در دوره‌ای که بیشتر شاهد تقسیم جوایز میان مدعیان اصلی بودیم، «سرزمین آوارها» با کسب ۳ اسکار در بخش‌های اصلی، فاتح اسکار ۲۰۲۱ لقب گرفت.

«منک»، دیوید فینچر که بیشترین نامزدی را داشت، تنها ۲ اسکار گرفت و «تنت» نیز تنها با یک اسکار، به مانند فصل جوایز، ناکام بزرگ این ماه‌ها و بداقبال‌ترین فیلم آقای نابغه لقب گرفت. در ادامه نگاهی خواهیم انداخت به انتخاب اعضای آکادمی در جالب‌ترین بخش‌های اسکار امسال.

۱. اسکار بهترین بازیگر مرد نقش اول درحالی به «آنتونی هاپکینز» بزرگ رسید که نظرسنجی‌ها از بردِ قاطعانه، جادویک بوزمن، فقیدسخن می‌گفتند. مخصوصا اینکه بوزمن پس از مرگ عافلگیرکننده‌اش، بیش از ۳۰ جایزه در فصل جوایز گرفته بود و هاپکینز نیز تنها ۶ جایزه. اما اعضای آکادمی جایزه این بخش را به بازیگر فیلم «پدر» دادند تا هاپکینز نه‌تنها پس از ۳۰ سال، مجسمه اسکار را محدد در دستان خود ببیند، بلکه به ۸۳ سال سن، به‌مسن‌ترین برنده بازیگر نقش اول مرد تاریخ اسکار تبدیل شود.

۲. در بخش بهترین بازیگر نقش اول زن، تقریبا همه می‌دانستند که رقابت اصلی میان «فرانسس مک‌دورمند» و «ویولا دیویس» است. این دو حتی در فصل جوایز نیز شانه‌به‌شانه حضور داشتند و تمامی جوایز این بخش را به نسبت تقریبا برابر میان خود تقسیم کردند. بااین حال، جوایز دیویس، کمی بیشتر بود اما اسکار را مک‌دورمند برای «سرزمین آوارها» به خانه برد.

۳. اسکار بهترین فیلم، در سالی که ۷ نامزد دیگر، چندان پررمق نبودند، طبق تخمین‌ها به «سرزمین آوارها» رسید.

۴. در بخش بهترین ترانه، دوستداران سینما هم‌قسم بودند که اسکار به «شمی در میامی» خواهد رسید. اما داوران آکادمی در انتخابی عجیب، اسکار این بخش را به ترانه فیلم «بیوه‌ا و مسیح سیاه» دادند. یعنی فیلمی که در تمامی نظرسنجی‌ها، حتی جزء سه انتخاب نخست نیز نبود.

۵. در بخش بهترین تدوین، گمانه‌ها بیشتر روی فیلم «دادگاه شیکاگو ۷» استوار بود، مخصوصا بعد از آنکه این فیلم، جایزه انجمن تدوین‌گران آمریکا را به‌دست آورده بود، اما داوران آکادمی ترجیح دادند به مانند بفتا، جایزه این بخش را به «صدای متال» اعطا کنند.

۶. در بخش بهترین فیلمبرداری نیز اتفاق غیرمنتظره‌ای روی داد. درحالی که بسیاری معتقد بودند که اسکار این بخش باید به «سرزمین آوارها» با آن تنوع لنزهای هوشمندانه می‌رسید، اما داوران، اسکار را به «منک» دادند. سرزمین آوارها، با بیش از ۳۵ جایزه، اکثریت قریب به اتفاق افتخارات این بخش فصل جوایز، از جمله بفتا را از آن خود کرده بود و در مقابل، «منک» تنها ۶ جایزه را به خانه برد تا نشان دهد توجه داوران این دوره، بیشتر به انتخاب‌های بفتا بود تا رویداد سینمایی دیگر.

۷. بخش طراحی صحنه امسال، یکی از آن بخش‌های گنجکاوی برانگیز برای دوستداران سینما بود. تنها بخش اسکار امسال که طی آن دو فیلم «منک» و «تنت» رقبای جدی یکدیگر بودند و در انتها، جایزه‌ای که نصیب «منک» شد تا تاکسی‌های «تنت» به اسکار هم بروند.

۸. در بخش بهترین بازیگر نقش مکمل زن نیز داوران به انتخاب مشترک بفتا و اتحادیه بازیگران رأی دادند و با انتخاب «یون یا چانگ» سبب شدند تا وی، دومین بازیگر زن آسیایی باشد که جایزه این بخش را در اولوار اسکار دریافت کرده است. جانگ، نخستین بازیگر کره‌ای است که توانسته این جایزه را تصاحب کند.

۹. «تنت» تنها یک اسکار گرفت: بهترین جلوه‌های ویژه. آن هم مشخص بود چون «کریستوفر نولان» چندان به جلوه‌های رایانه‌ای اعتقاد نداشته و دوست دارد جلوه‌های ویژه آخرالزمانی‌اش را به‌صورت میدانی پیاده کند.

۱۰. اسکار بهترین انیمیشن بلند امسال به «روح» رسید. انیمیشن پرسروصدای یک‌سال اخیر که در فصل جوایز بیشتر از ۲۰ جایزه مهم را از آن خود کرده بود و در اسکار نیز علاوه‌بر آنکه این فیلم، جایزه انجمن تدوین‌گران آمریکا را به‌دست آورده بود، مخصوصا بعد از آنکه این فیلم، جایزه انجمن تدوین‌گران آمریکا را به‌دست آورده بود، اما داوران آکادمی ترجیح دادند به مانند بفتا، جایزه این بخش را به «صدای متال» اعطا کنند.

۱۱. اسکار بهترین فیلم کوتاه به «ساخته انگلیکس» رسید. «غریبه‌ای دوردست» درحالی انتخاب مسجل این بخش تخمین زده می‌شد که محوریت داستان به مانند وقایع این روزهای آمریکا، در رابطه با خشونت پلیس ایالات متحده با جامعه سیاهان است.

۱۲. اما رکورد خاص اسکار امسال در بخش بهترین کارگردانی زده شد. آکادمی، امسال جایزه این بخش را در همان ابتدای مراسم اعطا کرد. جایزه راهم «کلویی ژائو» به خانه برد تا نخستین زن رنگین‌پوست و نخستین زن چینی‌ای باشد که موفق شده اسکار را به‌دست بیاورد. «دیوید فینچر» هم دست خالی ماند.

۱۳. دو اسکار بهترین چهره‌پردازی و بهترین طراحی لباس به «ریشه‌سیاه ما رینی» اعطا شدند. «ان راس» با اسکاری که برای طراحی لباس این فیلم دریافت کرد، رکورد پیرترین برنده اسکار را با ۸۹ سال سن از آن خود کرد. ضمن اینکه گریمورهای این فیلم در شرایطی به اسکار رسیدند که تاکنون هیچ سیاه‌پوستی موفق به دریافت این جایزه در این بخش نشده بود.

۱۴. در بخش بهترین فیلمنامه اوریجنال، اسکار به نخستین تجربه «امراله فنل» رسید. آن هم درحالی که «اُوِن سوکرین» نامدار، یکی از بخت‌های مسلم دریافت این جایزه بود.

۱۵. مسجل‌ترین اسکار امسال به یک دو دیگر رسید. فیلم تحسین شده «توماس ونتربرگ» درحالی اسکار بهترین فیلم بین‌المللی را از آن خود کرد که در فصل جوایز، حدود ۲۰ جایزه معتبر را به‌دست آورده بود.

ادامه از صفحه ۱۲

راهکارهای برون‌رفت از بحران

کتابفروشی تعطیل نشود، مثل رستوران

مطمئنا برای برون‌رفت از هر بحرانی راهکارهایی هم پیشنهاد می‌شود و این محقق نمی‌شود مگر با شناخت تمام مختصات یک پدیده تا بتوان راه‌حلی برای مسائل پیش‌آمده ارائه داد. نادر قدیانی که نشر بزرگ قدیانی را اداره می‌کند و کتابفروشی هم دارد، درمورد تعطیلی کتابفروشی‌ها نظرش عدم تعطیلی است و در این باره می‌گوید: «هنوز نمی‌دانم که به‌راستی چرا باید کتابفروشی‌ها هم شامل تعطیلی شوند، آیا نمی‌توان کتاب را غذای روح محسوب کرد و درکنار آنچه به شکم مربوط است، نظر لطفی هم به مغز کرد؟ طبق آمارهای جهانی در دوره پاندمی کرونا خرید فیزیکی کتاب رشد چشمگیری داشته است. انسان غربی که از فضای تفریحات و سرگرمی جدا و گرفتار خلوت خود شده، به کتاب خواندن گرایش بیشتری نشان داده و کوشیده است با حضور در اماکن عرضه کتاب بخشی از تنهایی‌اش را پر کند. ولی ما چه کرده‌ایم؟! فروش آنلاین وجود دارد اما این مهم نیست، چون تقریبا فروش آنلاین در همین دوهفته تعطیلی بعد از نوروز به‌شدت کاهش داشته است.»

مدیریت فروش کتاب در دوره کرونا نیاز به بازنگری دارد

حمید نورشمسی یک نکته مهم درمورد راهکار برای تعطیلی کتابفروشی‌ها را در دیدن عوارض این تعطیلی می‌داند و می‌گوید: «تعطیلی کتابفروشی‌ها از نظر اقتصادی یعنی تعطیلی بخش وسیعی از بنگاه‌های اقتصادی مرتبط با صنعت نحیف و به‌زحمت سرپا ایستاده نشر در ایران. از فعالان در عرصه کاغذ و چاپ تا نیروی انسانی شاغل درحوزه گرافیک، ویرایش، توزیع و... . مهم‌تر از همه این بنگاه‌ها نیروی فکر جامد و افسرده شده از این وضعیت را باید یاد کرد که معمولا به اقتضای کار بسیار نازک‌طبع و زودرنج و البته با توانایی تاثیرگذاری اجتماعی بالا به‌ویژه در شبکه‌های اجتماعی است. این موضوع که در جوامعی جوان و درحال توسعه همچون ایران انتشار کتاب و اندیشه و فروش آن و به‌طورکلی صنعت نشر یک صنعت حیاتی و ضروری به‌شمار می‌رود، بدون شک صحیح و اثبات‌شده است. حجم استقبال مردم ایران از خرید کتاب در نمایشگاه مجازی کتاب در زمستان سال قبل و پس از تعطیلی نمایشگاه کتاب تهران موید این مساله است. مردم ایران کتابخوان هستند و آن را بادقت انتخاب می‌کنند، کانال‌های متعدد تلگرام‌ذا و اختصاصی خود برای تصمیم‌گیری درباره خرید کتاب را دارند. آنچه از در کتاب روایت می‌شود در زندگی و کار روزان خود تاثیرگذار می‌دانند و در یک کلام فهم مکتوب بالایی دارند. برای چنین مردم و جامعه‌ای تولید محتوا و عرضه آن در قالب کتاب یک ضرورت است. این ضرورت برای اثبات نه‌نیاز به شوآف‌هایی چند نکته‌ای را برایمان نوشته‌اوز ضررهای مالی گفته که گریبانگیر ناشر و کتابفروش شده و هیچراهکاری هم برایش دیده نشده است. آو درمورد روزهای سخت قرنطینه و فروش کتاب می‌گوید: «سال ۱۳۹۹ با تعطیلی‌ها، محدودیت‌ها، کاهش ساعات کار، فشارهای اقتصادی و رکود بالاخره سپری شد. آمارهای وضعیت کرونا نشان می‌داد از دوران اوج آن فاصله گرفته‌ایم و قرار است سال جدید با اتفاقات بهتر و با آرامش بیشتری نسبت به سال قبل آغاز کنیم. اما باز هم این ویروس و البته ستاد مقابله با آن بود که ما را غافلگیر کرد و موجی توفانی‌تر از موج قبلی در کشور به‌راه انداخت. در سال گذشته، ناشران برای جبران مافات و آفات ناشی از کرونا، دست به ابتکار عمل‌های متعددی زدند؛ افزایش سقف و تعداد تخفیفات، استفاده بیشتر و گسترده‌تر از فروش‌های اینترنتی و غیرحضوری، توجه بیشتر به ظرفیت‌های نشر الکترونیک، استقبال بیشتر و گسترده‌تر از طرح‌های فصلی خانه کتاب و درنهایت شرکت گسترده در اولین نمایشگاه مجازی کتاب تهران از جمله اقداماتی بود که ناشران برای حفظ حیات خود در روزگار غیرضروری دانستن کتاب انجام دادند. به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) نیز اگرچه مشترک به‌نام «آستان قدسی امام هشتم حضرت رضا(ع) است، اما به‌عنوان یک ناشر خودگردان و غیرانتفاع از درآمدهای آستان قدس رضوی، تمام تلاش خود را برای کم کردن آسیب‌های ناشی از کرونا در این مدت به کار بسته است.»

تسهیلات جدی گرفته شود

مهدی سلیمانی، فعال حوزه کتاب که دستی در حوزه نشر دارد و کار کتابفروشی را هم انجام داده است، درمورد موضوع گزارش‌مان دنیای بدون کتابفروشی را دنیای سخت و تلخی می‌داند و برای این موضوع یک راهکار دارد و آن هم «تسهیلات است و می‌گوید: «در این ۱۵ ماهی که چتر سیاه کرونا بر کشور سایه انداخته، وزارت ارشاد با ارائه گزارش‌هایی اعلام کرد که تسهیلات و وام‌هایی را برای هنرمندان و فرهنگیان کشور تدارک دیده است. شاید نیت وزارت ارشاد در پرداخت تسهیلات کمک و مساعدت اهالی نشر بوده، اما همین تعطیلی‌هایی که از روی بی‌تدبیری مسئولان درحال تمدید است، باعث شده بازپرداخت همین تسهیلات هم با مضاعفی شود روی پیکر نحیف اهالی نشر. می‌خواهم این روزهایی را که کشور درگیر کرونا است روزهای دفاع مقدس مقایسه کنم؛ در هر دو دوره یکی از نیازهای اصلی جامعه، حفظ و تقویت روحیه و اعتماد به‌نفس ملی است. در دوره جنگ هشت‌ساله برنامه‌هایی برای زندگان در نظر گرفته شده بود و گروه‌های فعال فرهنگی و هنری به مناطق اعزام می‌شدند تا با اجرای برنامه‌های گوناگون به حفظ نشاط و روحیه زندگان کمک کنند. اگر مسئولان ما کمی هوشمندانه‌تر برنامه‌ریزی می‌کردند، توان این را داشتند که از دست‌پر فعالان فرهنگ و کتاب برای تقویت روحیه ملی استفاده کنند. اما متاسفانه امروز باید بگوییم که استفاده از کتاب و فرهنگ به‌نفع مبارزه با کرونا پیشکش، فرهنگ را تعطیل نکنید!»

فروش آنلاین همراه با خلاقیت

حامد فهیمی در یک کتابفروشی فعالیت می‌کند و به‌قول خودش از همان روزهای اول شیوع کرونا در مجموعه‌ای که کار می‌کرد به‌دنبال این بودند که راهکاری برای فروش کتاب‌هایشان پیدا کنند و در این زمینه می‌گوید: «آن اوایل یعنی در اسفند ۹۸ به فروش آنلاین فکر کردیم و توانستیم تا اوایل سال ۹۹ را با همین موضوع سپری کنیم و خیلی هم مردم استقبال می‌کردند اما در پایین سال گذشته یکبار دو فروش آنلاین- که تقریبا می‌توانم بگویم حدود ۶۵ درصد از فروش‌مان بود- کم شد، البته تقریبا خرید حضوری هم داشتیم، چون کتابفروشی باز شده بود، اما همین خرید آنلاین که تا قبل از این خیلی انجام می‌شد، کم شد.»

او در ادامه وقتی علت کم شدن فروش آنلاین را می‌پرسم، می‌گوید: «ما یک نظرسنجی- اگر اسمش را شود نظرسنجی گذاشت- انجام دادیم و به این نتیجه رسیدیم که مخاطب ترجیح می‌دهد محصولی را که می‌خواهد خریداری کند، ببیند. درست است که خرید آنلاین راحت‌تر است، اما درمورد خرید کتاب یا همان محصول فرهنگی، ترجیحش این است محصول را ببیند و بعد خرید کند، مثلا ما یک مشتری داشتیم که حدود ۲۰ کتاب را به‌صورت آنلاین در زمان قرنطینه از ما خرید اما یکبار دیگر هیچ خریدی انجام نداد، پیگیری کردیم و به این پاسخ رسیدیم که از خرید آنلاین خسته شده و می‌خواهد در محیط کتابفروشی بچرخد.»

او درمورد راهکاری برای اینکه کار کتابفروشی‌ها در این شرایط با رکود مواجه نشود، می‌گوید: «ما خودمان برای اینکه مخاطب را با خرید آنلاین آشتی بدهیم، همراه با خریدی که داشتند برایشان هدیه می‌فرستادیم یا برای خریدهای دوم و سوم تخفیف بیشتری می‌دادیم. همه اینها باعث شد مخاطب اعتماد کند و ترغیب شود که دوباره خرید آنلاین داشته باشد. می‌دانم در شرایط کنونی که وضعیت اقتصادی درستی هم نداریم، خرید کتاب در اولویت دهم هم برای مردم قرار ندارد. اما ما برای اینکه بتوانیم کارمان را انجام بدهیم و این شرایط سخت را پشت سر بگذاریم، فکر کردیم که دادن هدیه همراه با خریدی که مخاطب انجام می‌دهد و همچنین تخفیف برای خریدهای متعدد می‌تواند مخاطب را اقناع کند که این کار را انجام بدهد.»

کتابفروشان دنیا با تعطیلی چه کردند؟

چیزی که می‌تواند در این شرایط کرونا، انسان را آرام کند این است که فقط ما درگیر کرونا نیستیم، همه دنیا با این ویروس کوچک دست‌ونپنجه نرم می‌کنند و برایشان بسیار سخت است که این شرایط را پشت‌سر بگذارند. در این بخش سراغ کتابفروشی‌ها در دنیا رفتیم تا بدانیم آنها برای اینکه بتوانند کتاب‌هایشان را بفروشند چه راهکاری را انتخاب کردند.

کتابفروشی‌های منتخب بازند

در شهر منچستر انگلستان که معروف است به داشتن کتابفروشی‌های زیاد، بعد از شیوع کرونا و تعطیل شدن کتابفروشی‌ها فاف دست‌خرید کتاب، مسئولان تصمیم گرفتند راهکاری برای این موضوع داشته باشند و درنهایت، تصمیم بر این شد تا چند کتابفروشی باز باشند و خریدها با رعایت پروتکل‌ها از آنها انجام شود. شرایطی هم برای اینکه کدام کتابفروشی باز باشد، اعلام شد و درنهایت ۵ کتابفروشی انتخاب شدند اما برای آن بخشی که انتخاب نشدند هم قرار بر دادن تسهیلات همراه با فروش آنلاین شد تا کارشان زمین نماند و درآمد هم داشته باشند.

فروش آنلاین با بسته‌بندی خاص

حسین سعیدی، مدیرعامل به‌نشر و کتابفروشی‌های این انتشارات درمورد این اوضاع می‌گوید: «ما سه کتابفروشی داریم که تعطیل نیستیم. اسکوبی مینی، در شهر کلیبتون در ویکتوریای استرالیا، همیشه محل تجمع کودکانی بود که داستان‌خوانی هفتگی را، هر سال اخذتند، بیش از ۱۰۰ کودک در این محل جمع می‌شدند و درنهایت کودکان با تعطیلی این جمع شد. کریستن پراد، صاحب این کتابفروشی درمورد این موضوع می‌گوید: «برنامه را به یوتیوب منتقل کردیم. پس از اینکه برای نخستین‌بار برنامه را از این طریق پخش زنده اجرا کردیم، با سیل بازخوردهای مثبت مواجه شدیم. بسیاری از افراد که خودجداسازی کرده‌اند، تصاویر فرزندان‌شان را درحالی که از تماشای برنامه لذت می‌بردند، برایمان فرستادند و به‌خاطر کمک به حفظ روال زندگی‌شان آن را تشکر کردند.» این کتابفروشی بانگاه کتابش را بسته‌بندی‌های خاص برای مخاطبان فرستند که ایشان را ترغیب به خرید دوباره کنند.

حضور در کتابفروشی با تعداد محدود

کتابفروشی «لله» در پرتغال یکی از همین موارد است. این کتابفروشی در شهر ساحلی «پورتو» و در سال ۱۹۰۶ افتتاح شد. نمای متاثر از «هنر نو» و پلکان چوبی که در مرکز فروشگاه قرار دارد، از شاخصه‌های بسار این کتابفروشی قدیمی است. می‌توان گفت این کتابفروشی شبیه هیچ کتابفروشی دیگری در جهان نیست. پس از آنکه فروشگاه «لله» در پرتغال تعطیل شد، مسئولان این فروشگاه به‌سرعت راه جدیدی برای رساندن کتاب‌ها به علاقه‌مندان پیدا کردند. فی‌برایکی از مسئولان کتابفروشی «لله» می‌گوید: «در ماه آوریل برای نخستین‌بار در جهان سیستم فروش کتاب را به خریدارانی که سوار خودروهای شخصی‌شان هستند، آغاز کردیم. با این روش ما صدها کتاب را به انتخاب خودمان به‌صورت پروانه به خریداران ساکن «پورتو» که از قبل اعلام آمادگی کرده بودند، فروختیم. کارکنان کتابفروشی نیز به‌طور مداوم صفحات مجازی متعلق به کتابفروشی را به‌روزرسانی می‌کردند. فی‌بار درباره بازگشایی این کتابفروشی می‌گوید: «در زمان بازگشایی در هر نوبت اجازه ورود ۲۰ نفر در کتابفروشی صادر شد. استفاده از ماسک و ضدعفونی کردن دست‌ها هنگام ورود به کتابفروشی اجباری اعلام شد. علاوه‌بر ضدعفونی کردن فروشگاه و کتاب‌ها، کتاب‌هایی که مشتری‌ها آنها را لمس کرده و خریداری نکرده‌اند، به‌مدت ۴۸ ساعت در قرنطینه نگهداری می‌شود.»

رزرو آنلاین برای حضور در کتابفروشی

کتابفروشی مشهور «شکسپیر و شرکا» واقع در پاریس هم برای مدتی تعطیل شد. یکی از مسئولان این کتابفروشی از رفتار خوب مردم بعد از تعطیلی می‌گوید: «من به‌شدت تحت‌تاثیر شمار مردم و طوفدران این کتابفروشی قرار گرفتم که مدام با من در ارتباط بودند و سوال می‌کردند آیا شرایط شما و کتابفروشی مناسب است؟» این کتابفروشی هم در نخستین مرحله قرنطینه، فرانسه تعطیل شد؛ یعنی درهای این کتابفروشی برای نخستین‌بار از زمان تاسیس روی علاقه‌مندان بسته شد، اما با فروش اینترنتی همچنان به کتابخوانان سراسر جهان خدمت‌رسانی کرد. بارا گشایی این فروشگاه علاوه‌بر لزوم رعایت اصول بهداشتی، علاقه‌مندان باید پیش از حضور در فروشگاه به‌صورت آنلاین وقت رزرو می‌کردند تا می‌توانستند بازدید انجام بدهند، خودشان معتقدند همین رزرو کردن باعث می‌شد بسیاری از پروتکل‌ها رعایت شود.

افت محسوس چاپ و فروش

با خیلی‌ها که صحبت می‌کردم به کاهش خرید کتاب به‌صورت آنلاین در این سه هفته اشاره کردند و معتقد بودند تعطیلی‌های اخیر موج خرید آنلاین را هم بسیار کم کرده است. چون مردم آنقدر درگیر دغدغه‌های زندگی شده‌اند که دیگر به خرید کتاب فکر نمی‌کنند. با چند پرس‌وجوی ساده از کتابفروشی‌هایی که آنلاین کتاب می‌فروشند، مشخص شد حدود ۷۰ درصد نسبت به تعطیلات نوروز فروش‌شان کمتر شده است. این مساله بهانه‌ای شد تا نگاهی هم به آمار کتاب در فروردین ۱۴۰۰ داشته باشیم تا بدانیم چقدر کتاب در این مدت به نسبت مدت مشابه سال قبل به چاپ رسیده است.

بانگاهی به این آمار متوجه می‌شویم که چقدر به نسبت سال قبل تعداد کتاب‌های منتشرشده، کم‌شده است. محمدمیرابی، فعال حوزه نشر درمورد این موضوع می‌گوید: «کم‌شدن چاپ کتاب در فروردین امسال کاملا مشهود است. چون تقریبا تعطیلات نوروز شروع تعطیلات اجباری باعث شد کتاب‌ها برای این ماه افت محسوسی پیدا کنند و ناشران با توجه به شرایطی که دارند، ترجیح دادند کتاب منتشر نکنند و در نتیجه اوضاع این می‌شود که با کاهش محسوس چاپ کتاب در نخستین ماه سال ۱۴۰۰ مواجه می‌شویم.»

ادامه از صفحه ۱۲

تاسیس شرکت با مسئولیت محدود گسترش فولاد صنعت وبانا در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۵ به شماره ثبت ۵۷۶۵۷۹ به شناسه ملی ۱۴۰۰۹۹۷۱۹۶۵ ثبت و امضا ذیل دفاتر تکمیل گردیده که خلاصه آن به شرح زیر جهت اطلاع عموم آگهی می‌گردد. موضوع فع